

Larysa Kolisnyk, kandydat nauk socjologicznych,
Kierownik Szkoły doktorskiej, docent Katedry
Historii i Teorii Politycznej
Narodowego Uniwersytetu Technicznego
«Politechnika Dniprowska», Ukraina

Wyzwania wojny a ukraińscy naukowcy

Międzynarodowa konferencja

WOJNA W UKRAINIE

I JEJ SPOŁECZNE, PSYCHOLOGICZNE
ORAZ POLITYCZNE KONSEKWENCJE

Krasiczyn 8-10 maja 2023 r.

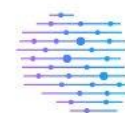
Organizatorzy

UNIWERSYTET
PEDAGOGICZNY
IM. KOMISJI EDUKACJI
NARODOWEJ W KRAKOWIE

Patronat medialny

Doskonała
Nauka

Polskie Radio
RZESZÓW

Minister
Edukacji i Nauki

Дослідницькі проблеми

1. Наявна статистична інформація (точніше, її майже повна відсутність) не дає розуміння про те, **яка частка науково-педагогічних (наукових, педагогічних) кадрів продовжує працювати у своїх закладах вищої освіти**, наукових установах; яка з них продовжує працювати, але з інших територій України; яка продовжує працювати з-за кордону, і яка не буде проводити працювати в закладах вищої освіти, наукових установах (далі – ЗВО, НУ) України (хтось з них продовжить працювати в закордонних ЗВО/НУ, а хтось на інших робочих місцях).
2. Недостатньо інформації про те, **до яких країн перемістились наші науково-педагогічні (наукові, педагогічні) кадри** в межах порятунку від воєнних дій та загроз, пов'язаних з воєнними діями. Як вони інтегруються, співпрацюють з місцевими ЗВО/НУ, чи зберігають трудові відносини з українськими ЗВО/НУ.
3. Закордонним донорським організаціям важко складати проекти допомоги українським викладачам та науковцям, **не вивчивши їх потреби та проблеми, зокрема тих, хто залишився в Україні** (залишились на своєму місці, перемістились до іншого регіону України), так і тих, хто перемістився за кордон. Не ясно, як змінюється матеріальний і соціальний статус науково-педагогічних кадрів при такого роду переміщеннях. Якими видами діяльності, крім звичних для них, займаються науково-педагогічні працівники, що змушені були переміститись.
4. Не зрозуміло, як організований (чи ведеться взагалі) **облік загиблих від військової агресії науково-педагогічних (наукових, педагогічних) працівників** для вшанування їх пам'яті.

Мета дослідження

Виявлення впливу війни в Україні, яка розпочалась 24 лютого 2023 року, на стан та становище науково-педагогічних (наукових, педагогічних) працівників, їх соціальні переміщення в перші місяці прямого російського вторгнення в Україну.

Завдання

Проаналізувати зміну матеріально статусу науково-педагогічних (наукових, педагогічних) працівників, їх потреби та проблеми, які з'явилися від початку війни.

Визначити переважні місця перебування/переміщення українських науково-педагогічних (наукових, педагогічних) кадрів.

Виявити потреби у допомозі різним категоріям науково-педагогічних (наукових, педагогічних) працівників.

Встановити характер можливостей для продовження науково-педагогічної (наукової, педагогічної) діяльності українських викладачів, перепони для її здійснення в умовах війни;

Встановити, якими видами громадської діяльності займаються освітяни та науковці під час війни.

Зробити спробу виявлення осіб з числа науково-педагогічних (наукових, педагогічних) працівників, які загинули під час воєнних дій.

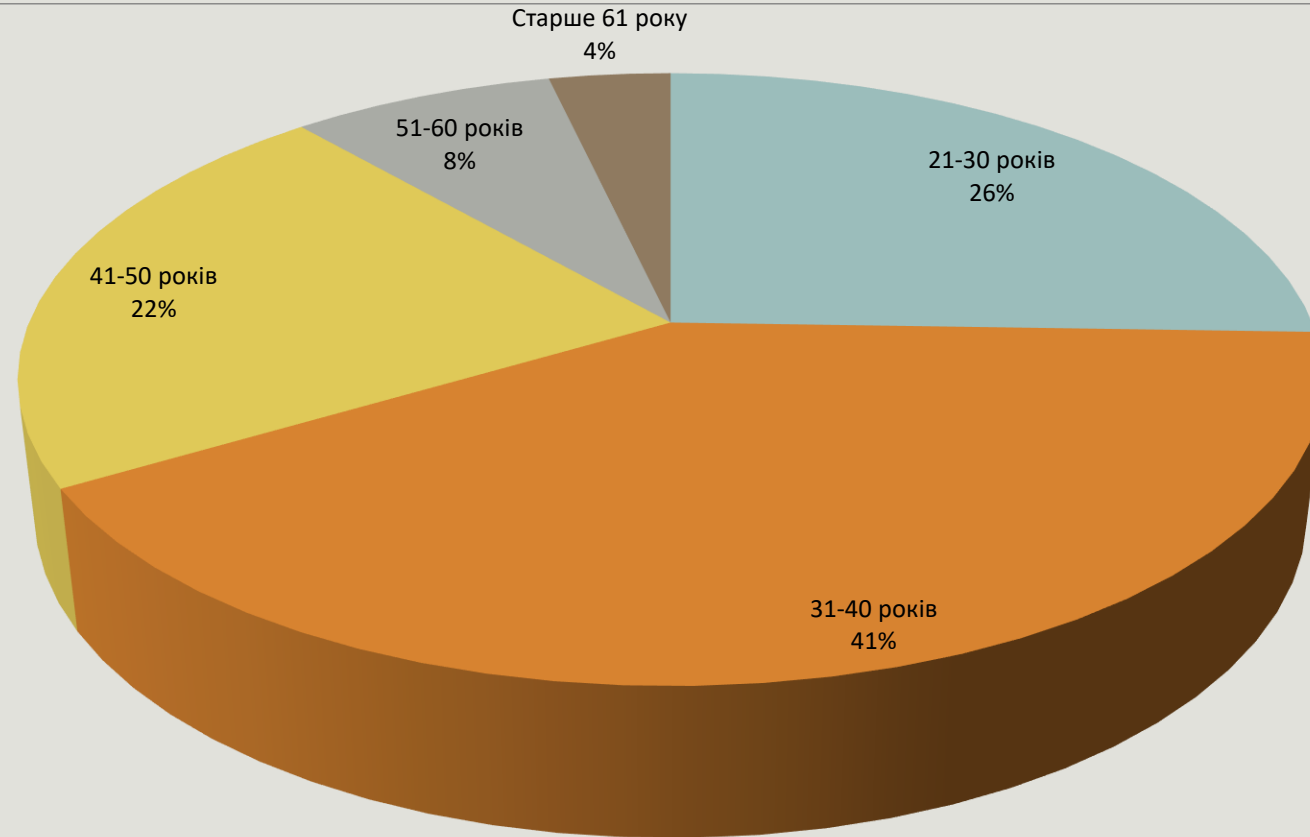
Характеристика об'єкту дослідження

Всього опитано 1017 українських науково-педагогічних (наукових, педагогічних) працівників, які представляють усі регіони України, крім Криму та Донецької області.

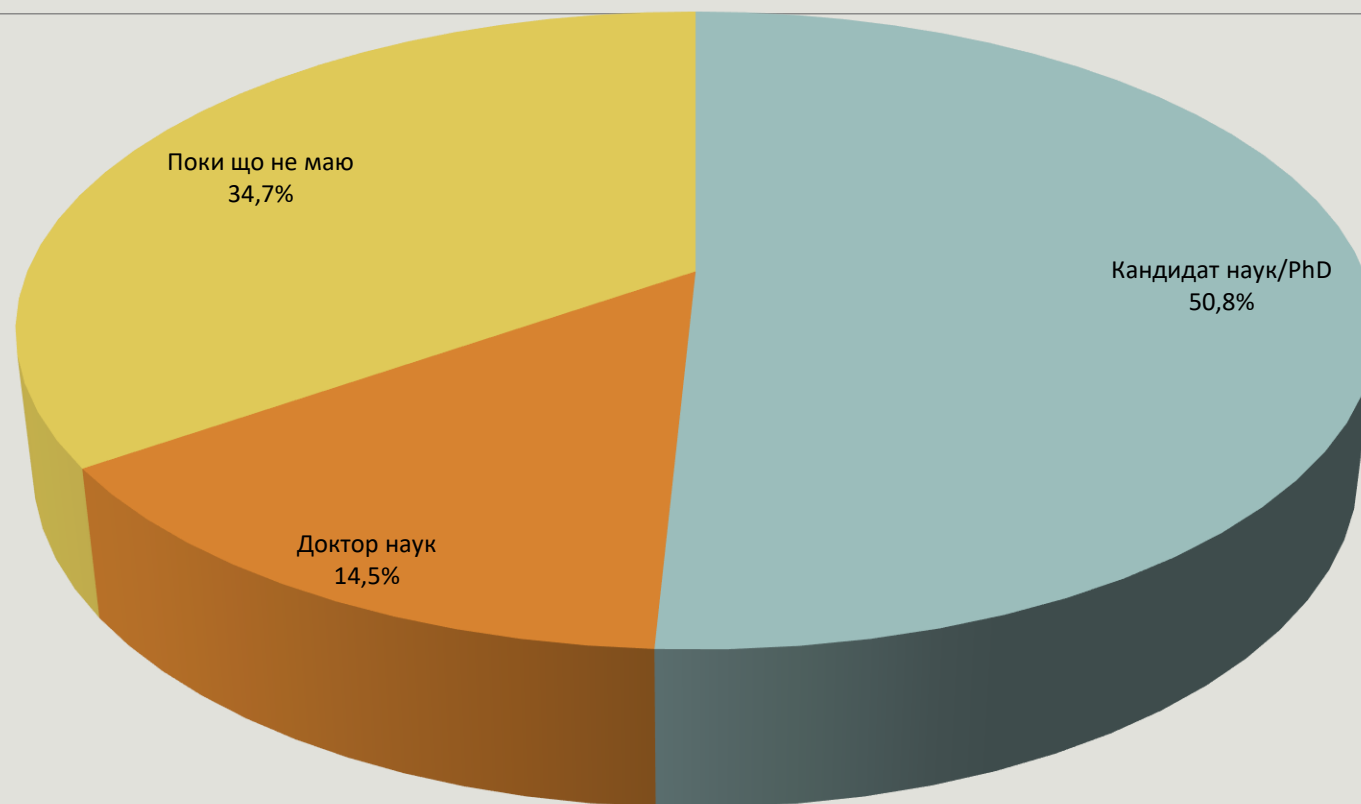
Емпіричний матеріал збирався в період з 28 квітня по 15 червня 2022 року методом індивідуального анкетного опитування. Анкета розповсюджувалась через соціальні мережі, зокрема спеціалізовані професійні групи у мережі та через звернення до керівників ЗВО/НУ з проханням про участь у опитуванні.

Дослідження проводилось на замовлення та у співпраці з Радою Молодих вчених при Міністерстві освіти і науки України, Офісом підтримки вчених.

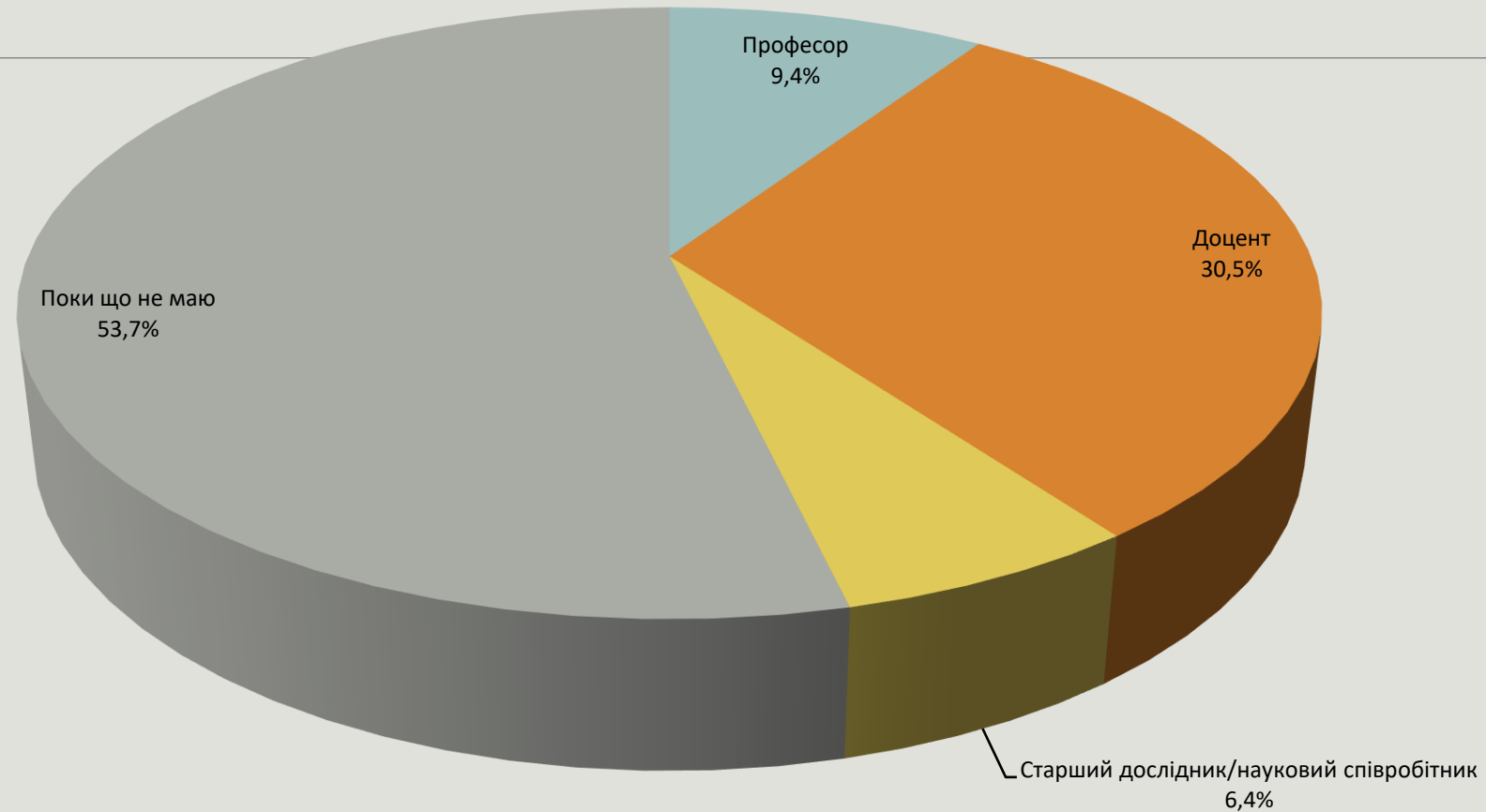
Розподіл респондентів за віком

Розподіл респондентів за науковим ступенем

Розподіл респондентів за вченими званнями

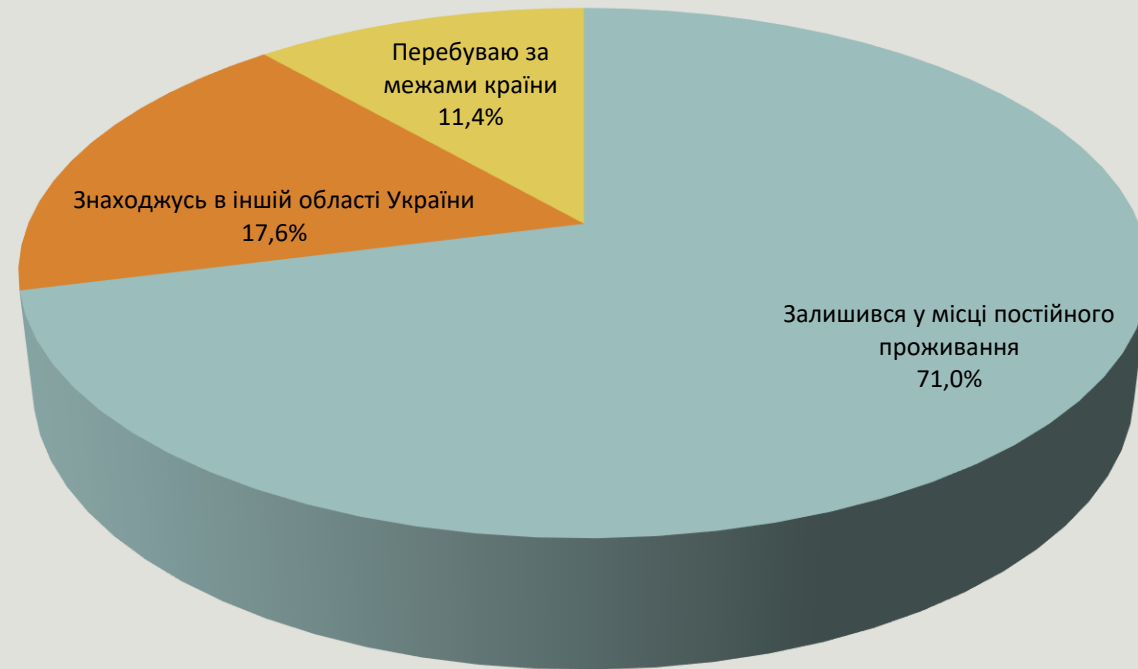

Розподіл респондентів за областями України

Область	%	Кількість
Вінницька	13,8	140
Волинська	3,8	39
Дніпропетровська	4,3	44
Донецька	-	-
Житомирська	2	20
Закарпатська	1,9	19
Запорізька	1,3	13
Івано-Франківська	2	20
Київська	2,7	27
Київ	13,4	136
Кіровоградська	0,7	7
Луганська	0,2	2
Львівська	9,1	93

Миколаївська	1,9	19
Одеська	13,8	140
Полтавська	7,5	76
Рівненська	1,2	12
Сумська	1,6	16
Тернопільська	1,6	16
Харківська	5,6	57
Херсонська	1,5	15
Хмельницька	0,3	3
Черкаська	0,3	3
Чернівецька	1,5	15
Чернігівська	1	10
Крим	-	-

Місце перебування на момент опитування

Країни, в яких перебували переміщені за кордон респонденти

Польща (6 опитаних),

Німеччина (5),

Молдова (3),

Італія (2),

Чехія (2),

Данія (2),

Швеція (2),

Словаччина (2),

Угорщина (2),

Франція (2),

Бельгія (2),

Болгарія (2),

Великобританія (2).

По одному опитаному перебували на момент опитування у таких країнах:

Румунія,

Австрія,

Естонія,

Литва,

Нідерланди,

Хорватія,

Канада,

Латвія,

Туреччина,

Малайзія,

Ізраїль,

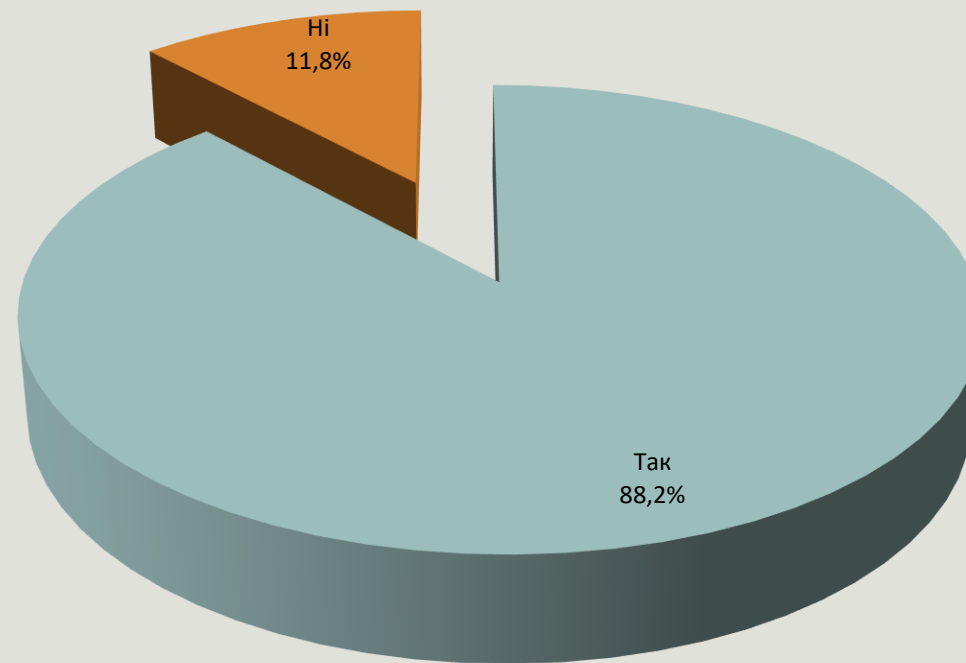
Люксембург,

Словенія,

Ірландія,

США

Наявність можливості займатись наукою

Причини, за якими немає можливості займатись науковою, педагогічною та науково-педагогічною діяльністю

Участь у воєнних діях в лавах ЗСУ.

Психоемоційна складова в умовах війни

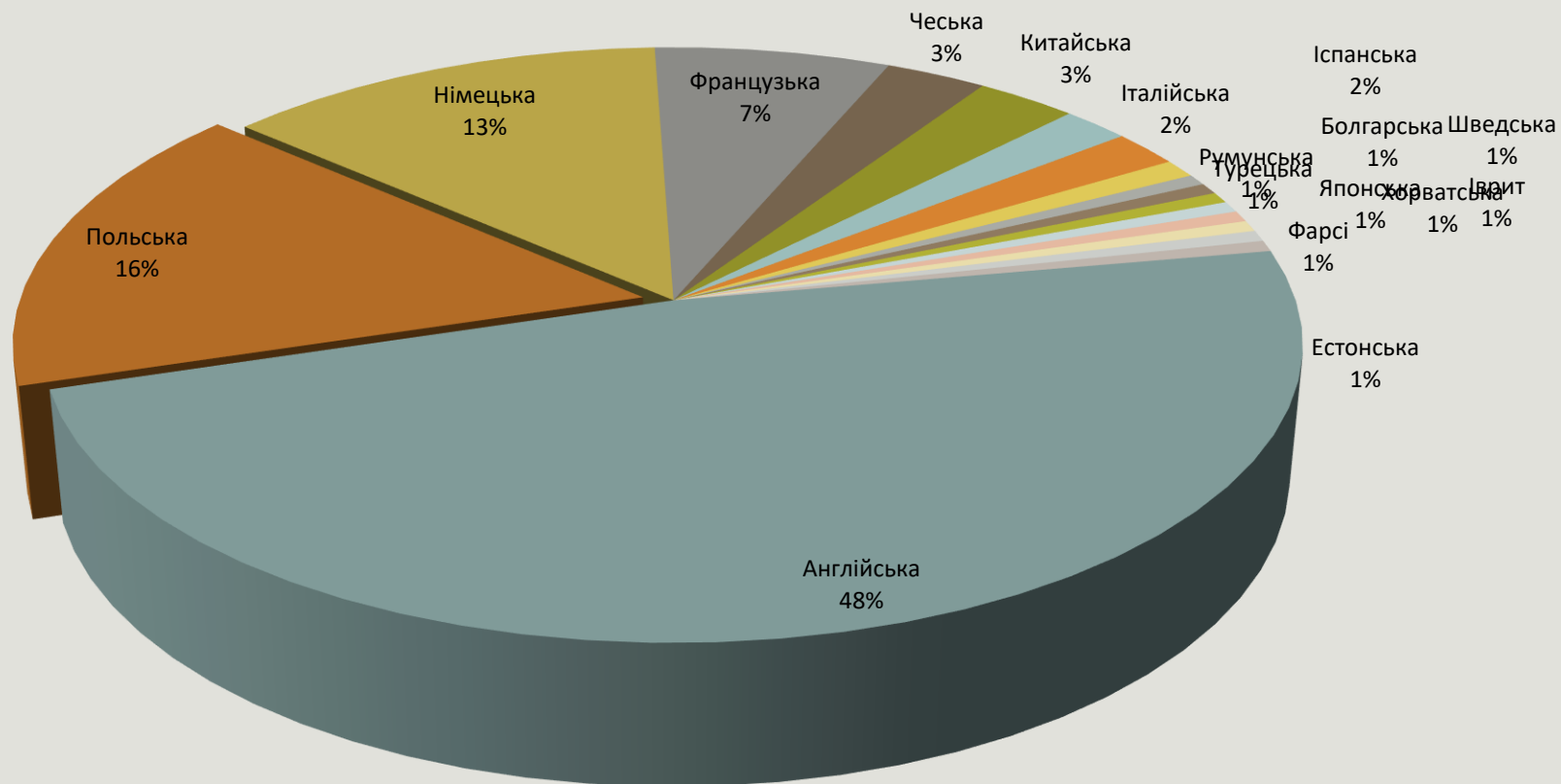
Проблеми фінансового характеру

Відсутність фізично достатись до місць наукових досліджень

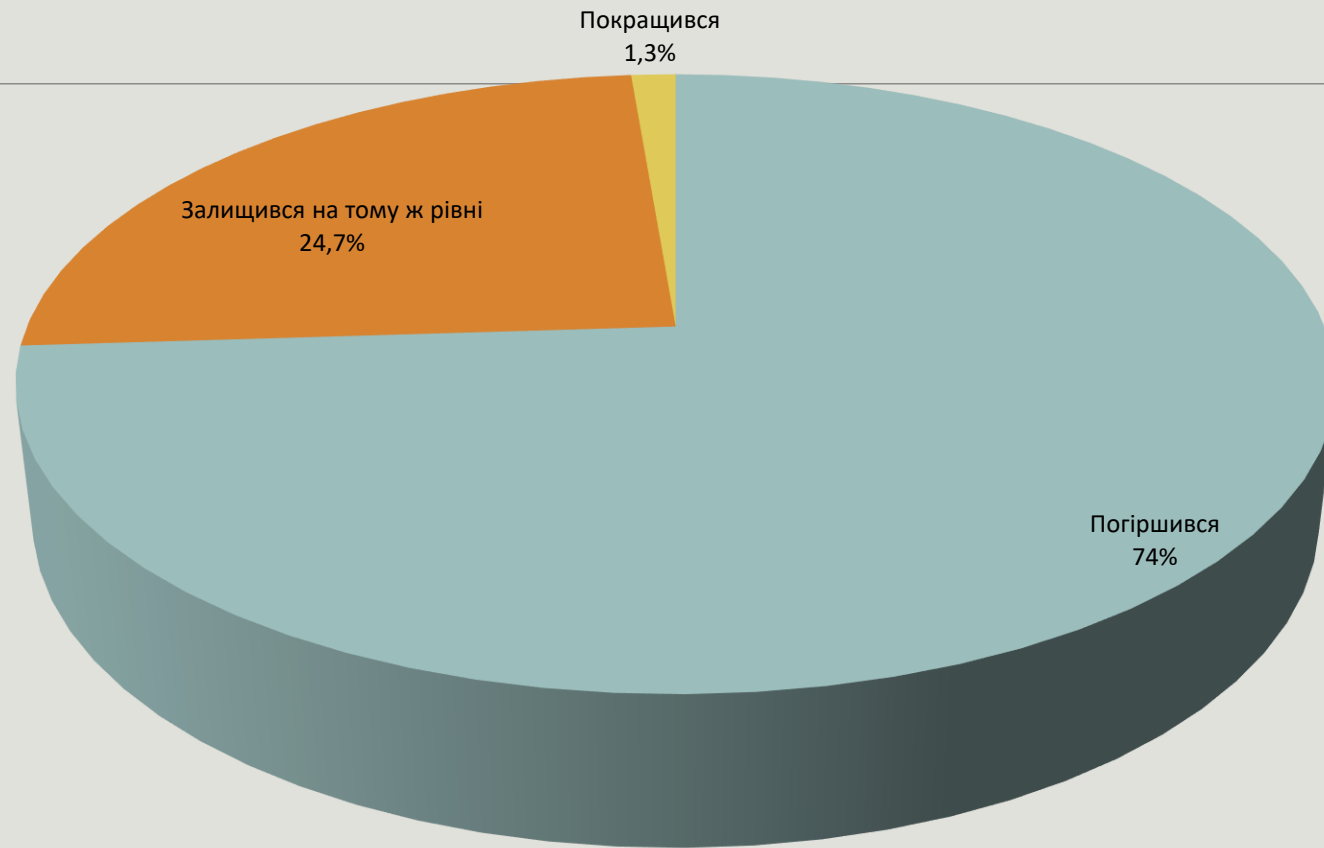
Збільшення фактичного навантаження на роботі

Фізична небезпека

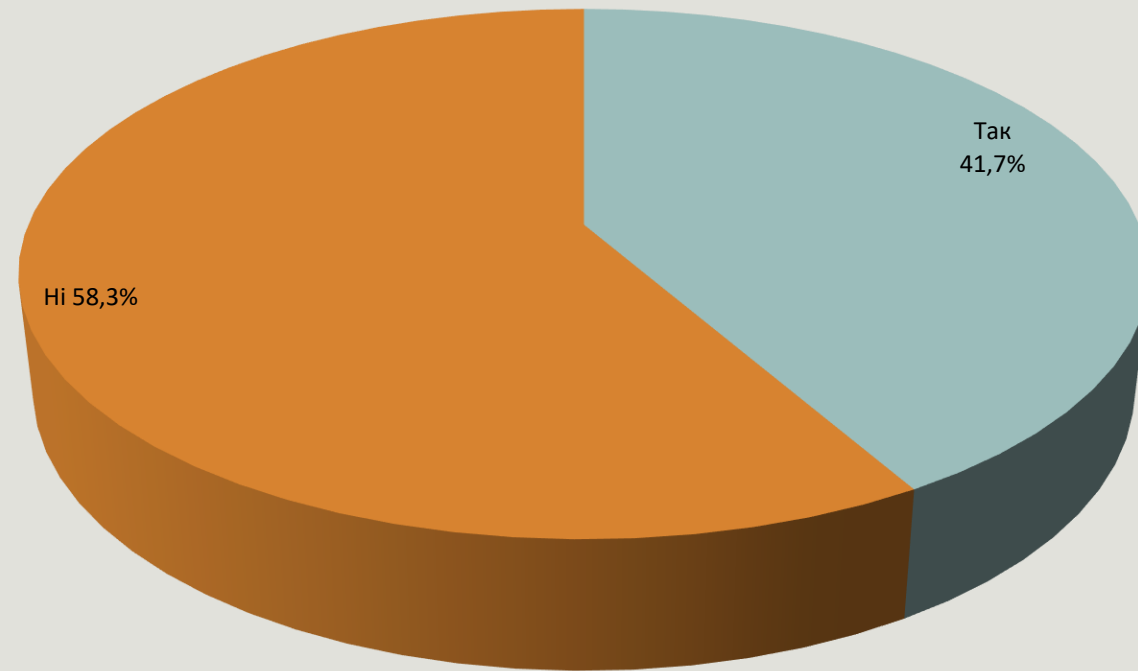
Співвідношення володіння мовами, якщо всі вказані іноземні мови за кількістю їх згадування опитуваними взяти за 100%

Зміни матеріального стану

Наявність потреби у допомозі

Допомога, якої потребують респонденти, носить такий характер
(у % від кількості тих, хто потребує допомоги)

Фінансова допомога – 63,7.

Психологічна допомога – 33,9%.

Гуманітарна допомога (продукти, засоби гігієни) – 19,4%.

Житло – 18,1%.

Правова допомога – 9,3%.

Потреби щодо допомоги наукового та науково-педагогічного характеру

Програми співпраці з іноземними партнерами - 29,9%.

Стипендії та гранти для тих, хто залишився в Україні – 28,3%.

Працевлаштування або стажування за кордоном – 20,5%.

Продовження наукової, науково-педагогічної роботи за кордоном – 12,9%.

Працевлаштування в Україні – 10,1%.

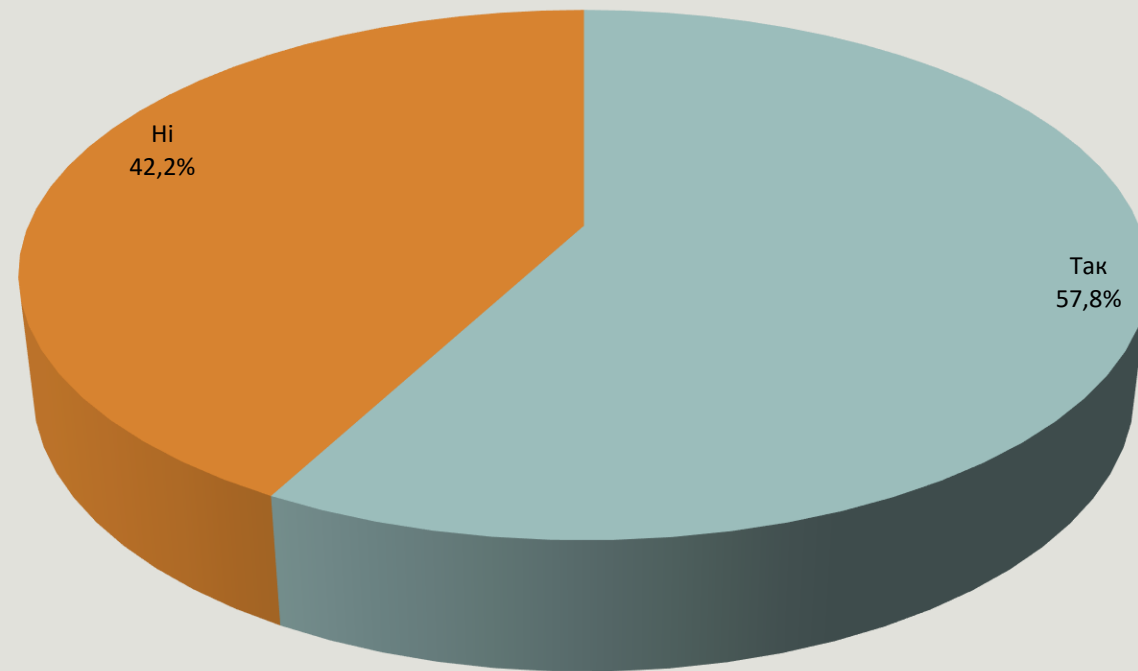
Підтримка українських вчених в еміграції – 8,5%.

Підготовка офіційних документів, запрошень – 4,7%.

Інформація щодо спрощення умов вступу на навчання – 4,4%.

Продовження навчання за кордоном – 3,2%.

Участь у громадській діяльності

Види громадської діяльності, якими займаються опитані

1. Волонтерство.
2. Інформаційно-виховна діяльність.
3. Гуманітарна допомога.
4. Фінансова підтримка ЗСУ, територіальної оборони.
5. Допомога внутрішньо-переміщеним особам.
6. Суспільна, наукова підтримка.
7. Психологічна допомога.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

Кожен десятий опитаний в умовах війни не має можливості займатись науковою, педагогічною або науково-педагогічною діяльністю.

Основними причинами цього є: участь у воєнних діях в лавах ЗСУ чи самооборони, невідповідний психоемоційний стан, фінансові проблеми, відсутність доступу до відповідного робочого місця чи стабільного стільникового зв'язку, перевантаженість іншою роботою, небезпека життю і здоров'ю.

Абсолютна більшість науковців та освітян відзначає погіршення свого матеріального стану після початку війни. Це стосується також і тих, хто перебуває зараз за кордоном. Трохи більше половини опитаних все ж не потребують допомоги. Решта респондентів потребує, в першу чергу: фінансової, матеріальної, правової та психологічної допомоги, житла.

Щодо допомоги наукового та науково-педагогічного характеру, то потреби опитаних концентруються на програмах співпраці з іноземними партнерами, стипендіях та грантах для тих, хто залишився в Україні, працевлаштуванні або стажуванні за кордоном, працевлаштування в Україні.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

Переважає більшість опитаних освітян та науковців відзначила, що веде активну соціальну діяльність під час воєнних дій. Зокрема, це волонтерство, інформаційно-виховна діяльність, гуманітарна допомога, допомога внутрішньо-переміщеним особам, матеріальна підтримка ЗСУ, тероборони, психологічна та перекладацька допомога. Опитані активно цікавляться долею, підтримують своїх колег, які стали захисниками України.

Війна вплинула на небувале зростання патріотичних почуттів серед усіх верств населення України, готовності громадян іти на самопожертви заради перемоги у боротьбі з російськими загарбниками. Українські освітяни і науковці докладають неймовірних зусиль не тільки на освітньому, але і на реальному воєнному фронті, ризикуючи своїм здоров'ям і навіть життям, то ж їхні подвиги повинні фіксуватись та вшановуватись, інформація про них повинна бути передана молодим поколінням.

Всупереч розповсюдженій думці, що за кордоном живеться краще, респонденти, які виїхали до інших країн відзначають зниження свого матеріального статусу.